

Sygn. akt III AUa 185/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2016 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Pietkun (spr.)

Sędziowie: SSA Monika Kiwiorska-Pająk

SSA Elżbieta Kunecka

Protokolant: Robert Purchalak

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2016 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku **E. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.**

o ustalenie ustawodawstwa właściwego

na skutek apelacji E. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 listopada 2015 r. sygn. akt V U 1741/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od wnioskodawczynie na rzecz strony pozwanej kwotę 450 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu wyrokiem z dnia 25 listopada 2015r. oddalił odwołanie wnioskodawczynie E. G. od decyzji strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 7 maja 2015 r. stwierdzającej podleganie wnioskodawczynie polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych i zasądził od wnioskodawczynie na rzecz strony pozwanej kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczynie E. G. od dnia 1.05.2012 r. prowadzi w Polsce działalność gospodarczą pośrednictwo ubezpieczeniowe. Od 1.05.2012 r. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Od 1.06.2014 r. dokonała wyrejestrowania z tych ubezpieczeń i ponownego zgłoszenia od dnia 01.11.2014 r. W okresie od 1.06.2014 r. do 31.10.2014 r. zatrudniona była w firmie (...) s.r.o. w C. na podstawie umowy o pracę z dnia 1.06.2014 r. na stanowisku promotora usług i produktów świadczonych przez pracodawcę albo klientów pracodawcy. I w tym okresie była zgłoszona do ubezpieczenia przez pracodawcę. W umowie określono czas pracy na 10 godzin miesięcznie i wynagrodzenie w wysokości 40 euro.

W dniu 16.07.2014 r. E. G. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniosek o ustalenie dla niej ustawodawstwa właściwego, w związku z wykonywaniem działalności gospodarczej w Polsce i z tytułu zatrudnienia w firmie (...) s.r.o., z siedzibą w C..

Do wniosku dołączyła umowę o pracę, list FO (RLFO)wyciąg z CEIDG.

Pismem z dnia 24.07.2014 r. organ rentowy wezwał wnioskodawcę o przedłożenie dokumentów potwierdzającego faktycznie podjęcie i wykonywanie pracy na terenie Słowacji. W odpowiedzi wnioskodawczyni przedłożyła kopię umowy o pracę, potwierdzenie przelewów wynagrodzenia za pracę na konto bankowe za 06/2014- 143,33 zł; za 07/2014 r.- 144,79 zł.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. pismami z dnia 24.07.2014 r., 25.09.2014 r., 25.11.2014 r., 21.01.2015 r. zwrócił się do Socialnej Poistovnej Ustrdie w B. o potwierdzenie objęcia słowackim systemem z ubezpieczenia społecznego wnioskodawczynię z tytułu zatrudnienia w firmie (...) s.r.o., a także o sprawdzenie czy faktycznie wykonywała pracę w przedmiotowej firmie i czy praca ta nie ma charakteru marginalnego. Jednocześnie poinformował o wykonywaniu przez E. G. działalności gospodarczej na własny rachunek w Polsce.

W odpowiedzi SOCIALNA POISTOVNA pismem z dnia 21.01.2015r. poinformowała o przeprowadzonej kontroli w firmie (...) s.r.o., w wyniku której ustaliła, że wprawdzie pracownicy świadczą pracę na terenie Słowacji, ale jest ona wykonywana tylko przez 10 godzin miesięcznie z wynagrodzeniem 40 euro miesięcznie, co zdaniem Socialnej Poistovnej wskazuje, że to praca o charakterze marginalnym. Słowacka instytucja potwierdziła zgłoszenie E. G. do słowackiego ubezpieczenia społecznego w dniach od 01.06.2014 r. do 31.10.2014 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 19.02.2015r. ustalił od 1.06.2014 r. do 31.10.2014 r. dla Pani E. G. polskie ustawodawstwo właściwe.

Pismem z dnia 19.02.2014 r. ZUS Oddział w O. zawiadomił Socialną Poistovną o tymczasowym ustaleniu ustawodawstwa polskiego jako właściwego w okresie od 1.06.2014 r. do 31.10.2014 r. dla Pani E. G.. Słowacka instytucja potwierdziła otrzymanie pisma w dniu 24.02.2015 r. i nie wniosła zastrzeżeń do ustalonego ustawodawstwa. Pismem z dnia 30.03.2015 r. słowacka instytucja poinformowała, że wydała decyzję o nieobjęciu Pani E. G. w okresie od 1.06.2014 r. do 31.10.2014 r. obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi jako pracownika firmy (...) s.r.o. oraz unieważniła formularz E 104 wydany w dniu 24.10.2014 r., w którym potwierdzony został okres ubezpieczenia według przepisów prawa Republiki Słowackiej od dnia 01.06.2014 r.

Decyzją z dnia 07.05.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił dla E. G. polskie ustawodawstwo jako właściwe w zakresie ubezpieczeń społecznych w okresie od 01.06.2014 r. do 31.10.2014 r.

Kopię przedmiotowej decyzji ZUS Oddział w O. przesłał do Socialnej Poistovnej, informując, że decyzja nie jest prawomocna, gdyż zainteresowana złożyła odwołanie do sądu.

Przy tak poczynionych ustaleniach Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie podlega uwzględnieniu. Sąd Okręgowy przyjął, w oparciu o przepis art. 11 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 29 kwietnia 2004 r. nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, że osoby objęte zakresem tej regulacji podlegają tylko ustawodawstwu jednego państwa członkowskiego. Zasady wyboru ubezpieczenia reguluje przepis art. 13 ust. 1 powołanego rozporządzenia. Tryb postępowania w zakresie ustalania właściwego ustawodawstwa reguluje z kolei przepis art. 16 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Sąd Okręgowy uznał, że w świetle powołanych przepisów tymczasowo, a następnie sporna decyzją zasadnie organ rentowy stwierdził podleganie wnioskodawczyni polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie zakwestionowała ustalenia dotyczącego wskazania jako właściwego polskiego ustawodawstwa. Nadto wskazała na marginalny charakter zatrudnienia na Słowacji.

Nadto Sąd Okręgowy wskazał, że stroną w sprawie nie jest zagraniczny pracodawca, lecz wnioskodawczyni, która była informowana o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie ustalenia ustawodawstwa właściwego. Dodatkowo siedziba pracodawcy znajduje się poza terytorium Polski. Wbrew twierdzeniom wnioskodawczyni przepis art. 14 ust. 5b Rozporządzenia nr 987/2009 ma zastosowanie do całego art. 13 Rozporządzenia nr 883/2004, a nie tylko do art. 13 ust. 1 jak uważa wnioskodawczyni.

O kosztach zastępstwa procesowego za I instancję, Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustawionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

Apelację od powyższego wyroku złożyła wnioskodawczyni zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 14 ust. 5b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 887/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie że każda praca najemna jest pracą o charakterze marginalnym jeżeli jej wymiar wykonywania i wynagrodzenie jest niższe niż w Polsce.

Skarżąca zarzuca naruszenie prawa procesowego, a to art. 477¹¹ § 2 kpc, art. 3 ust. 4 rozporządzenia nr 987/2009 i art. 61 § 4 kpa wobec niezawiadomienia o postępowaniu słowackiego pracodawcy oraz naruszenia art. 233 kpc poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego w zakresie marginalnego zatrudnienia na Słowacji, a polski organ ubezpieczeniowy winien dokonać tej oceny we własnym zakresie.

Przy tak sformułowanych zarzutach wnioskodawczyni wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz zasądzenia kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wnosił o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył.

Apelacja wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

Wnioskodawczyni wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o ustalenie właściwego ustawodawstwa w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym wobec prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce i zawarcia umowy o pracę na terenie Słowacji. Kwestia jednoczesnego istnienia i wykonywania dwóch tytułów ubezpieczenia społecznego na terenie dwóch różnych krajów członkowskich w wariantcie dotyczącym pracy najemnej i prowadzenia działalności na własny rachunek uregulowana jest w przepisie art. 13 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 29 kwietnia 2004 r. nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 2004/166/1). W okolicznościach sprawy wobec powyższego połączenia tytułów ubezpieczenia społecznego znajduje zastosowanie zasada z art. 13 ust. 3 w/w rozporządzenia wskazująca na podleganie ubezpieczeniu społecznemu w państwie w którym wykonywana jest praca najemna. Tylko w takim wypadku nie budzącym wątpliwości organ rentowy może wydać decyzję tymczasową stosując procedurę opisaną w przepisie art. 16 ust. 1 w zw. z art. 14 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L2009/284/1).

Z okoliczności sprawy wynika, iż organ rentowy miał uzasadnioną wątpliwość co do rzeczywistego charakteru zatrudnienia wnioskodawczyni na terenie Słowacji, w tych okolicznościach polski organ rentowy, wydał ostatecznie

po przeprowadzeniu wymaganego postępowania decyzję zaskarżoną o podleganiu wnioskodawczyni polskiemu ustawodawstwu.

W niniejszej sprawie organ rentowy wezwał uprzednio nadto wnioskodawczynię do złożenia w ramach postępowania wyjaśniającego dowodów świadczących o wykonywaniu zatrudnienia pracowniczego na terenie Słowacji. Przepis art. 3 ust. 2 powołanego rozporządzenia wykonawczego nakłada na osoby zainteresowane (dotyczy to wnioskodawczyni) obowiązek do przekazania instytucji ubezpieczeniowej właściwej informacji, dokumentów, czy dowodów potrzebnych do ustalenia m.in. ustawodawstwa mającego zastosowanie w ich sprawie.

Słowacka instytucja ubezpieczeniowa w powołanym piśmie z dnia 21 stycznia 2015 r., w wyniku przeprowadzonej kontroli potwierdziła zgłoszenie wnioskodawczyni do ubezpieczenia społecznego w spornym okresie na terenie Słowacji, ale jednocześnie wyraziła pogląd o marginalnym charakterze zatrudnienia w wymiarze 10 godz. miesięcznie z wynagrodzeniem 10 euro. Decyzja z dnia 19 lutego 2015 r. była tymczasowa decyzją ustalającą jako właściwe polskie ustawodawstwo. Ostatecznie słowacka instytucja ubezpieczeniowa, w świetle dokładnych ustaleń, Sądu Okręgowego, wydała decyzję o nieobjęciu wnioskodawczyni ubezpieczeniem słowackim i unieważniła wydany wcześniej formularz E 104.

W tych okolicznościach organ rentowy po wzorcowym wyczerpaniu trybu postępowania przewidzianego w powołanych przepisach, tj. W art. 16 w zw. z art. 14 w/w rozporządzenia wykonawczego miał podstawy do wydania zaskarżonej decyzji z dnia 7 maja 2015 r., która w ocenie Sądu Apelacyjnego, jest zgodna z prawem.

Trafnie przyjął Sąd Okręgowy iż w okolicznościach sprawy wnioskodawczyni w żaden sposób nie wykazał faktycznego wykonywania pracy na terenie Słowacji, to organ rentowy wystąpił do Słowackiej instytucji, która uznała, że zawiadomienie o podleganiu wnioskodawcy polskiemu ustawodawstwu stało się ostateczne i nie kwestionowała tego faktu.

W tej sytuacji w braku sporu pomiędzy instytucjami co do podlegania wnioskodawcy polskiemu ustawodawstwu, nie było podstaw do uwzględnienia odwołania (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2016 r. sygn. akt III UK 61/15).

Apelacja wnioskodawczyni skupia się na jednym zarzucie ukierunkowanym na pojęciu pracy „marginalnej” w rozumieniu przepisu art. 14 ust. 5b w/w rozporządzenia wykonawczego, przy czym uszło całkowicie uwagi wnioskodawczyni, że stosownie do powołanych przepisów i trybu postępowania, to nie organ rentowy, ale słowacka instytucja ubezpieczeniowa tak oceniła zatrudnienie wnioskodawczyni. W okolicznościach sprawy jest to podmiot uprawniony, skoro polski są, ani ZUS nie są uprawnieni do oceny ważności, czy istnienia tytułu ubezpieczenia społecznego na terenie innego Państwa członkowskiego.

Konsekwencją powyższego wykluczenia możliwości oceny przez organy danego państwa członkowskiego, istnienia ważnego tytułu ubezpieczenia społecznego realizowanego na terenie innego kraju członkowskiego, jest brak podstaw traktowania słowackiego pracodawcy jako zainteresowanego w polskim procesie w rozumieniu art. 477¹¹ § 2 kpc. z tych motywów nie naruszono również przepisu art. 3 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego każda z instytucji właściwych odpowiednio przekazuje informacje w zakresie swojej właściwości na terenie państwa członkowskiego, nie dotyczy to zawiadamiania przez polską instytucję podmiotów prowadzących działalność na terenie innego państwa członkowskiego. Organ rentowy nie uchybił w tym zakresie procedurze, a w toku postępowania sądowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, nawet gdyby takie uchybienia występowały, nie podważają one decyzji, skoro sąd stosuje procedurę cywilną, a nadto w sprawie nie ma potrzeby udziału jako zainteresowanego podmiotu działającego na terenie innego państwa członkowskiego. Zatrudnianie polskich pracowników przez M. s.r.o. w C. nie wiąże się z żadnymi obowiązkami ani prawami w zakresie odwołania od decyzji organu rentowego stwierdzającej podleganie wnioskodawczyni polskiemu ustawodawstwu w tym zakresie, a przede wszystkim z tytułu wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie Polski. Nadto obowiązujące normy kolizyjne wymagają przeprowadzenie trybu postępowania jedynie pomiędzy instytucjami ubezpieczeniowymi państw członkowskich. Podniesiony zarzut w

świetle powyższego nie decyduje o nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 § pkt 5 kpc. Zarzut ten jedynie stanowi próbę podważenia zaskarżonego wyroku, w braku innych merytorycznych argumentów.

Z tych motywów zarzuty podniesione w apelacji, głównie sprowadzające się do zaprzeczenia oceny Sądu Okręgowego, co do wykazania faktycznego wykonywania pracy na Słowacji i pomijające całkowicie obowiązujący w tym zakresie tryb postępowania, należy wyczerpany, w żadnej mierze nie podważają zaskarżonego wyroku.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 385 kpc.

Przedmiotem zaskarżonej decyzji w sprawie było stwierdzenie podlegania wnioskodawczyni polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych. W związku z tym, kiedy niewątpliwie mamy do czynienia ze sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych, a dotyczy ubezpieczenia społecznego jako prawa o charakterze majątkowym i nie chodzi o prawo do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego, o którym mowa w § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r., podstawą ustalenia stawki minimalnej za czynności radcy prawnego jest § 6, gdzie wynagrodzenie pełnomocnika organu rentowego za udział w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest uzależnione od wartości przedmiotu sporu. Tę wartość, jako należnych składek organ rentowy określił w kwocie 4.937 zł.

W konsekwencji w sprawie w zakresie kosztów procesu Sąd Apelacyjny zastosował przepis art. 98 kpc w zw. z § 6 pkt 3 (a nie jak błędnie wskazał Sąd Okręgowy pkt 4, przy zastosowaniu prawidłowej stawki) powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat... zmienionego rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie zmiany w/w rozporządzenia. Zgodnie z przepisem § 2 rozporządzenia zmieniającego druga instancja rozpoczęła się po wejściu w życie zmiany Powyższą ocenę prawną w zakresie orzekania co do kosztów zastępstwa procesowego w sprawach o podleganie ubezpieczeniom społecznym zaaprobował Sąd Najwyższy w Uchwale 7 Sędziów z dnia 20 lipca 2016 r. sygn. III UZP 2/16, której to uchwale Sąd Najwyższy nadał moc zasady prawnej. W powołanej uchwale Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał, że w sprawach o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego lub jego zakresu (o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego; o podleganie ubezpieczeniom społecznym) wynagrodzenie reprezentującego stronę radcy prawnego, ustala się biorąc za podstawę zasądzenie opłaty z tytułu zastępstwa prawnego stawki określone w § 6 w/w rozporządzenia. Należne koszty minimalne w kwocie 600 zł, obniżono do kwoty 75% (450 zł) wobec działania w obu instancjach tego samego pełnomocnika organu rentowego, na podstawie przepisu § 12 ust. 1 pkt 2 w/w rozporządzenia.

SSA Monika Kiwiorska-Pająk SSA Maria Pietkun SSA Elżbieta Kunecka

R.S.